

Sisäministeriön rajavartio-osasto

rajavartiolaitos@raja.fi

Päiväys/Datum

21.02.2024

Dnro/Dnr

TRAFICOM/38763/03.03.00/2024

Viite/Referens

VN/1113/2023

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi rajavartiolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyvistä laeista

Sisäministeriön rajavartio-osasto pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi rajavartiolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esitysluonnoksessa ehdotetaan muun muassa, että Rajavartiolaitokselle myönnettäisiin uusi toimivaltuus hyödyntää radioteknistä valvontaa sille säädettyjen keskeisimpien tehtävien toteuttamisessa. Esitysluonnoksen mukaan muutosten tavoitteena on mahdollistaa nykyaikaisen teknologian hyödyntäminen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä ja muissa keskeisissä Rajavartiolaitoksen lakisäateisissä tehtävissä.

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa seuraavaa:

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa ehdotettuja lainsäädäntötoimia. Liikenne- ja viestintävirasto tuo tässä lausunnossaan kuitenkin esiin eräitä esityksen yksityiskohtiin liittyviä huomioita, jotka tulisi ottaa jatkovalmistelussa huomioon.

Liikenne- ja viestintävirasto toimii sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014, jäljempänä myös SVPL) mukaisena viestinnän luottamuksellisuutta valvovana viranomaisena sekä radiolupaviranomaisena. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo SVPL:n mukaisia viestinnän välittäjiä, kuten teleyrityksiä, niiden käsitellessä sähköisiä viestejä ja välitystietoja. Virasto valvoo myös taajuuksien tehokasta ja häiriötöntä käyttöä ja myöntää radiolupia radiolähetinten hallussapidolle ja käytölle SVPL:n mukaisesti. Liikenne- ja viestintävirasto lausuu asiassa sen valvoman lainsäädännön kannalta.

Yksityiskohtaiset huomiot hallituksen esityksen luonnoksesta

Radiotekninen valvonta

Rajavartiolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi sääntely radioteknisestä valvonnasta. Radioteknisellä valvonnalla tarkoitettaisiin muulla teknisellä laitteella kuin tutkalla tapahtuvaa radiotaajuuksien sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden havaitsemista, tunnistamista, paikantamista, yksilöintiä ja seuranta.

Radioteknisen valvonnan määritelmä 29a.1 §:ssä kattaisi sanamuodon mukaan millä tahansa teknisellä laitteella tapahtuvan radiolaitteiden havaitsemisen.

Tarkoituksena kuitenkin lienee, että kyse on nimenomaan radiotaajuuksia havainnoimalla tapahtuvasta valvonnasta, minkä voisi vielä selventää esitykseen.

Valvonnan tarkoituksen määrittely

Edellä todetusti radioteknisen valvonnan määritelmään sisältyisivät lähetysten ja laitteiden havaitseminen, tunnistaminen, paikantaminen, yksilöinti ja seuranta. Sen sijaan luonnoksen 29b.1 §:n, jossa säädettäisiin sähköisen viestinnän tietojen käsittelystä edellä mainittua tarkoitusta varten, mukaan radioviestintää ja radioviestinnän välitystietoja saisi käsitellä ainoastaan siinä laajuudessa kuin ne ovat välttämättömiä radioteknisen valvonnan suuntaamiseksi taikka valvontakohteiden erottelemiseksi tai rajaamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto esittää vielä selvennettäväksi, mihin radioteknisen valvonnan tietoja voitaisiin esityksen mukaan käyttää. Yhtäältä luonnoksessa todetaan, että luottamuksellisen viestinnän tietoja ei käytettäisi radiolaitteen omistajan tai haltijan tunnistamiseksi, vaan yksilöinti koskisi kyseistä radiolaitetta. Luonnos antaa kuitenkin toisen kuvan asiasta sen suhteen, miten tietoja voitaisiin hyödyntää, jos näin yksilöity päätelaite voidaan muilla perustein yhdistää tiettyyn henkilöön.

Koska tietoja voitaisiin käyttää rajavalvonnan, rajaturvallisuuden ylläpitämisen, rajajärjestyksen ylläpitämisen tarkoituksiin ja ottaen huomioon edellä mainitun operatiivisen toiminnan yhteydessä tapahtuvan tunnistamisen, vaikuttaa siltä, että radioteknisessä valvonnassa saatua tietoa voitaisiin käyttää tavalla, joka johtaa henkilön tunnistamiseen. Vaikuttaa nimittäin tarpeelliseltakin, että tietoa voitaisiin käyttää esimerkiksi partion lähettämiseksi sellaisen henkilön tunnistamiseksi ja kiinniottamiseksi, jonka epäilleen ylittäneen rajan laittomasti. Vaikuttaa myös siltä, että laitteen yksilöintitieto voitaisiin luonnoksen mukaan yhdistää rajan läheisyydestä tavatun henkilön kantaman päätelaitteen tietoihin sen selvittämiseksi, miten laite – ja sitä myötä sen kantaja – on liikkunut alueella, jolloin tietoja voitaisiin käyttää esimerkiksi valtionrajarikoksen tutkinnassa.

Edellä mainittua selvennystarvetta tukevat seuraavat huomiot luonnoksesta. Luonnoksen 29a §:n perusteella tietoja voitaisiin yhtäältä käsitellä yksilöidyn päätelaitteen seurantaan. Toisaalta luonnoksen mukaan radioteknisen valvonnan tavoitteena ei olisi tunnistaa yksittäisiä luonnollisia henkilöitä. Poikkeuksena olisivat kuitenkin tilanteet, joissa radioteknistä valvontaa käytettäisiin kadonneen tai muutoin hädässä olevan henkilön etsimiseen ehdotetun 29a §:n 3 momentin mukaisesti. Tällaisessa tilanteessa radioteknisen valvonnan tarkoituksena olisi nimenomaisesti löytää kyseisen luonnollisen henkilön hallussa oleva päätelaite siihen liitettyjen yksilöintitietojen avulla. Kyseessä voisi olla esimerkiksi matkapuhelimen IMEI-koodi, jonka avulla henkilön hallussa olevan laitteen sijainti voitaisiin erottaa muista alueella olevista radiolaitteista. Lisäksi luonnoksen sivulla 30 todetaan, että henkilö voisi olla yksilöitävissä operatiivisen toiminnan yhteydessä esimerkiksi teknisen valvonnan kuvatallenteen tai Rajavartiolaitoksen partion tekemien havaintojen avulla. Näin ollen ei välttämättä ole perusteltua katsoa, etteikö radioteknisessä valvonnassa olisi viime kädessä kyse myös yksittäisen luonnollisen henkilön tunnistamisesta, kun radiotekninen valvonta mahdollistaisi radiolaitteiden, kuten matkaviestimien, yksilöinnin ja seurannan eikä tietojen käyttöä yksittäistä henkilöä koskevassa päätöksenteossa tai rikostutkinnassa olisi ilmeisestikään tarkoitus estää.

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole huomauttamista siitä, että radioteknisen valvonnan tietoja käytettäisiin luonnollisten henkilöiden yksilöintiin ja viime kädessä myös osana rikostutkintaa tarkkarajaisen sääntelyn perusteella. Koska radioteknisessä valvonnassa olisi kyse suurelta osin luottamuksellisten radioviestinnän tietojen käsittelystä, ei valvonnan tarkoituksen ja luottamuksellisten tietojen käyttötarkoitusten suhteesta kuitenkaan saisi olla säädöstekstin perusteella epäselvyyttä. Luonnoksen 29b § käyttää kuitenkin erilaisia ilmaisuja ja vaikuttaa huomattavasti suppeammin muotoillulta kuin radioteknisen valvonnan 29a §:ssä määritelty tarkoitus yleisesti. Viraston näkemyksen mukaan säännösten välistä suhdetta tulisi siis selventää. Kyseeseen voisi mahdollisesti tulla joko radioteknisen valvonnan määrittely nykyistä yleisemmällä tasolla (esimerkiksi havainnointi) ja siihen liittyvä tarkkarajaisempi luottamuksellisen radioviestinnän käsittelyn tarkoitukset määrittävä säännös taikka vaihtoehtoisesti, että radioteknisen valvonnan tarkoitus määritettäisiin tarkemmin 29a §:ssä ja että 29b.1 §:ssä ainoastaan viitattaisiin siihen.

Radioteknisen valvonnan tietojen muut käsittelyn tarkoitukset ja tietojen poistaminen

Liikenne- ja viestintävirasto kiinnittää huomiota vielä siihen, että radioteknisen valvonnan tietojen käyttötarkoitusta laajentaisi osittain henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 16.2 §:n sääntely. Sen mukaan Rajavartiolaitoksen henkilörekisterin tietoja saa käsitellä salassapitosäännösten estämättä myös laillisuusvalvonta-, analyysi-, suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa. Tietoja saa lisäksi käyttää koulutustoiminnassa, jos tiedot ovat koulutuksen toteuttamiseksi välttämättömiä.

Vaikka tietojen rajoitettu käyttö tällaisiin tarkoituksiin ei välttämättä sinänsä ole ongelmallista, Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan luonnoksen mukainen sääntelytekniikka olisi ongelmallinen kolmesta syystä. Rajavartiolaitoslain sääntely olisi näet poikkeus SVPL 136 §:n 3 ja 4 momentteihin, joiden mukaisesti välitystietoja saa käsitellä vain, jos laissa niin säädetään ja ilman tällaista säännöstä niitä koskee vaitiolo- ja hyväksikäyttökielto. Ensinnäkin tämän on tulkintakäytännössä katsottu edellyttävän tarkkarajaisia ja täsmällistä viestinnän luottamuksellisuuteen nimenomaisesti kohdistettua sääntelyä. Rajavartiolaitoksessa annetun lain 16.2 §:n sääntely sen sijaan kohdistuu yleisesti Rajavartiolaitoksen henkilörekistereihin. Virasto esittää, että siinä laajuudessa kuin tämänkaltaiset käsittelyperusteet katsotaan välttämättömiksi, säädettäisiin niistä radioteknisen valvonnan tietojen osalta nimenomaisesti esimerkiksi luonnoksen 15b §:ssä tai rajavartiolaissa. Toiseksi sääntelytekniikka on ongelmallinen sikäli, että jos kyseistä Rajavartiolaitoksen henkilötietolain säännöstä sovellettaisiin ainoastaan henkilötietojen käsittelyyn, ei se antaisi perustetta käsitellä samoihin tarkoituksiin niitä radioteknisen valvonnan kautta saatuja välitystietoja, jotka eivät ole henkilötietoja. Ne ovat nimittäin SVPL 136.4 §:n nojalla niin ikään vaitiolo- ja hyväksikäyttökiellon piirissä, mutta käytännössä näiden tietojen kattava erottelu aineistosta ei liene mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Näin ollen sääntelyn tulisi kattaa myös sellaisten radioviestinnän välitystietojen käsittelyn, joita ei pidetä henkilötietoina, koska muutoin henkilötietoina pidettäviä radioviestinnän välitystietoja saisi käsitellä laajemmin kuin niitä, jotka eivät olisi henkilötietoja. Kolmanneksi, sääntelyn tarkkarajaisuuden kannalta on ongelmallista sekin, ettei 16.2 §:ssä mainita, kuka tietoja saisi käyttää esimerkiksi kehittämistoiminnassa. Voisiko säännöksen

perusteella luovuttaa välitystietoja esimerkiksi radioteknisten laitteiden kehystoimintaan yksityiselle palveluntarjoajalle? Käyttö tulisi rajata vähintäänkin Rajavartiolaitoksen omaan toimintaan. Näistä syistä virasto esittää harkittavaksi, että radioteknisen valvonnan tietojen käsittelyn tarkoituksista säädettäisiin erikseen ja tyhjentävästi jo rajavartiolaissa.

Liikenne- ja viestintävirasto kiinnittää tässä yhteydessä huomiota samalla siihen, että henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 47b §:ssä säädettäisiin radioteknisen valvonnan tallenteiden poistamisesta. Koska radioteknisen valvonnan tallenteet eivät yllä sanotusti olisi kaikilta osin henkilötietoja, tulisi viraston käsityksen mukaan säätää tietojen poistamisesta niin, että se sääntely kattaa myös muut kuin henkilötiedot (vrt. sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 137.3 §). Koska lain soveltamisala olisi rajattu henkilötietojen käsittelyyn, ei tämä vaikuttaisi kuitenkaan luonnoksessa toteutuvan. Ellei asiasta voida lakiteknisistä syistä säätää kyseisessä laissa, virasto ehdottaa harkittavaksi tietojen poistamista koskevan säännöksen ottamista rajavartiolakiin.

Radioviestintä ja sen välitystiedot

Luonnoksen 29b.1 §:ssä säädettäisiin oikeudesta käsitellä muuta kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettua radioviestintää ja sen välitystietoja, kun taas pykälän 2 momentissa todettaisiin, että valvonnan avulla ei saa hankkia tietoja muun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radioviestin sisällöstä. Säännösten suhde vaikuttaa epäselvältä. Virasto esittää harkittavaksi, tulisiko 1 momentista vastaavasti poistaa maininta radioviestinnästä ja korvata se ilmaisulla "käsitellä myös muuta kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radioviestinnän välitystietoja". Näin muotoiltuna säännös mahdollistaisi radioviestinnän käsittelyn sen välitystietojen selvittämiseksi.

Vaikka EU:n sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 2002/58/EY ei näytä tulevan sovellettavaksi luonnoksen mukaiseen käsittelyyn, olisi esityksessä selvyden vuoksi hyvä tuoda esiin, mistä tämä seuraa. Esimerkiksi Euroopan unionin tuomioistuimen ns. QdN-ratkaisussa (asiat C-511/18, C-512/18 ja C-520/18) todettiin, että kun jäsenvaltiot panevat suoraan täytäntöön sähköisen viestinnän luottamuksellisuudesta poikkeavia toimenpiteitä asettamatta tällaisen viestinnän palveluntarjoajille käsittelyä koskevia velvollisuuksia, asianomaisten henkilöiden tietosuojaan ei sovelleta mainittua direktiiviä (k. 103). Luonnoksen s. 31 esitetyn perusteella kyse olisi tällaisesta tilanteesta.

Valvonnan laajuus ja yksityisyyden suoja

Liikenne- ja viestintävirasto kiinnittää huomiota siihen, että radioteknisen valvonnan piiri määriteltäisiin 29a.2 §:ssä hyvin laajasti, kun se voisi tapahtua valvontaa rajan läheisyydessä, merialueella, meren rannikolla, ilmatilassa, rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevalla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä. Vaikka luonnoksen sivulla 39 viitataan toiminnan lyhytaikaisuuteen, ei tällaista edellytystä kuitenkaan näytä seuraavan varsinaisista säännösehdoista. Luonnoksen 29a §:ssä eikä myöskään 29d §:ssä asetettaisi toiminnan laajuudelle tai kestolle ajallisia mitään yleisiä rajoituksia (jälkimmäisessä pykälässä säädettäisiin ainoastaan sijoittamispäätöksen tekemisestä tilapäisesti aina kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan silloin, kun kyse olisi laitteiston sijoittamisesta muualle kuin rajavyöhykkeelle tai

rajanylityspaikalle tai sen välittömään läheisyyteen). Koska kyse olisi myös tilannekuvan muodostamisesta, voi ilmeisesti kyseessä olla enemmän tai vähemmän jatkuvaluontoinen toiminta.

Toiminnan laajuus ja kesto on seikka, joka olisi otettava huomioon paitsi arvioitaessa perusoikeuden rajoituksen asianmukaisuutta myös varmistettaessa, ettei radioteknisestä valvonnasta aiheudu häiriötä muulle radioviestinnälle.

Kuten perustuslakiperusteluissa todetaan, matkapuhelimiin ja muihin päätelaitteisiin kohdistuva radioviestinnän ja radioviestinnän välitystietojen käsittely sisältää väistämättä tietoja, joiden avulla luonnollinen henkilö on mahdollista yksilöidä joko suoraan tai välillisesti. Mitä jatkuvampaa ja laajempaa radiotekninen valvonta on, sitä kattavammat tiedot yksittäisten henkilöiden käyttämisestä voidaan niiden perusteella muodostaa. Tämä on seikka, joka on otettava huomioon erityisesti sellaisilla alueella tai niiden lähistöllä asuvien henkilöiden osalta, joilla radioteknistä valvontaa voitaisiin suorittaa. Koska radioteknisen valvonnan alue olisi suhteellisen laajasti määritetty samoin kuin sen kunkin hetkinen laajuus sekä ajallinen kesto olisivat avoimia, vaikuttaa epäselvältä, voidaanko perusoikeusrajoituksen suhteen tehdä luonnoksessa esitetty päätelmä, että puuttuminen luottamuksellisen viestin suojaan olisi siten vähäistä, eikä puuttumisen arvioida sen johdosta kohdistuvan luottamuksellisen viestinnän ydinalueelle. Luonnoksen 29b §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaankin perustuslain 10.4 §, mutta perustuslakiperustelujen valossa sääntelyn ei olisi ilmeisesti katsottu kuitenkaan kuuluvan sen alaan. Näin voinee olla, mutta Liikenne- ja viestintävirasto ehdottaa perustuslakiperusteluita täydennettäväksi tässä tuotujen näkökohtien suhteen.

Perustuslakiperusteluissa viitataan miehittämättömän ilma-aluksen lennätystä koskevaan tulkintaan, mutta käsillä oleva tilanne eroaa siitä merkittävästi. Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että tässä yhteydessä olisi asianmukaista viitata perustuslakivaliokunnan lausuntoon PeVL 22/2020 vp hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi ydinenergialain, turvallisuusselvityslain 21 §:n ja kaivoslain muuttamisesta. Perustuslakivaliokunnan mielestä miehittämättömän ilma-aluksen kauko-ohjauksessa ydinvoimalan alueelle esimerkiksi matkapuhelimen tai tietokoneen avulla ei ole kysymys sellaisesta perustuslain 10 §:n 2 momentin tarkoittamasta luottamuksellisesta viestinnästä, jolle kyseisen perustuslain säännöksen kautta on ylipäänsä tarkoitettu antaa perustuslain suoja. Erotuksena lausunnossa arvioituun tilanteeseen nyt ei olisi kyse yksittäistä laitteen käyttötapaukseen tietyissä sijaintipaikassa käytettynä sääntelevästä lainsäädännöstä vaan merkittävästi laajemmasta hankkeesta. Toisena erona olisi, että ilma-aluksen lennättäminen ydinvoimalan alueelle on oikeudetonta, mitä esimerkiksi raja-alueella matkapuhelimen käyttö ei ole.

Luonnoksen s. 41 mukaan valvonnan avulla ei seurattaisi sitä, kenen hallussa radiolaitte on tai mitä laitteen sijaintipaikassa tapahtuu. On kuitenkin epäselvää, varmistavatko luonnoksen säännökset tämän, sillä radiotekninen valvonta näyttäisi mahdollistavan esimerkiksi sen seurannan, ovatko valvotulla alueella asuvat henkilöt kotona vai eivät sekä milloin nämä poistuvat asuinpaikastaan, koska kyse olisi käytännössä radiolaitteiden paikantamisesta. Virasto ehdottaa harkittavaksi, pitäisikö säännösten edellyttää esimerkiksi tämän tyyppisten tietojen sulkemista pois manuaalisen käsittelyn piiristä siinä määrin kuin se on teknisesti mahdollista. Luonnoksen 29c § ei näyttäisi kattavan näitä tilanteita, jos kotirauhan

piiriin kuuluva alue sijaitsee kuitenkin alueella, jolla radioteknistä valvontaa saisi suorittaa.

Matkaviestinverkkojen toimivuus on kriittistä erityisesti harvaan asutuilla seuduilla, ja niihin kohdistuvat häiriöt voivat estää vakavimmillaan myös hätäliikenteen, kuten hätäpuhelut. Näitä seikkoja ei kuitenkaan pysty kattavasti arvioimaan ennakkollisesti esityksen perusteella, mikä korostaa häiriöttömyyttä koskevan tarkastuksen merkitystä. Tätä käsitellään seuraavassa tarkemmin.

Radioviestinnän ja hätäliikenteen häiriöttömyys

Ehdotuksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto tarkastaisi, ettei radioteknisessä valvonnassa käytettävä laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille (29d § 2 mom.). Pykälän säännöskohtaisten perustelujen mukaan radiotekniseen valvontaan käytettävät laitteet voisivat toimia joko passiivisesti radioaaltoja havainnoimalla tai aktiivisesti, jolloin laite itse lähettäisi ympäristöönsä radiosignaaleja. Perusteluissa todetaan edelleen, että käytännössä tarkastus olisi tärkeää erityisesti aktiivisesti toimivien laitteiden osalta. Liikenne- ja viestintävirasto toteaa tältä osin, että käytännössä tarkastus siitä, että laite ei aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille, tehtäisiin ainoastaan aktiivisesti toimiville laitteille/laitteistoille, joiden osalta häiriöriski ylipäätään voi tulla kyseeseen.

Esityksen perusteella ei ole selvää, miten laajaa ja pitkäkestoista valvonnassa käytettävien aktiivisten laitteiden käyttö voisi olla. Virastolla ei ole myöskään tarkkaa käsitystä siitä, minkä tehoisista laitteista on kyse tai mikä on laitteiden lukumäärä suuruusluokaltaan. Mahdollisen pitkäkestoisen ja laajamittaisen toiminnan osalta erityistä huomiota on kiinnitettävä radioliikenteelle mahdollisesti aiheutuviin häiriöihin. Esimerkiksi yleisten viestintäverkkojen taajuusalueilla aktiivilaitteita käytettäessä häiriöt voisivat mahdollisesti kohdistua myös hätäliikenteeseen.

Liikenne- ja viestintäviraston ymmärryksen mukaan esityksen mukainen radiotekninen valvonta toteutettaisiin useammasta eri teknisestä laitteesta koostuvalla laitteistolla, jonka osalta tulisi varmistaa kokonaisuudessaan koko laitteistoon kohdistuvalla tarkastuksella, ettei järjestelmä ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille kuten hätäradioliikenteelle. Viraston suorittamassa tarkastuksessa tulisi voida arvioida järjestelmän kokonaisuutena aiheuttamia häiriöriskejä, jotka voivat olla erilaisia kuin mitä yksittäisen laitteen käytöstä aiheutuisi. Järjestelmän tarkastamista kokonaisuudessaan voidaan pitää myös työekonomisesti tehokkaampana. Virasto ehdottaa, että säännöstä ja perusteluita muutettaisiin siten, että tarkastus tulee tehdä *järjestelmälle*.

Radiolähettimien hallussapito ja käyttö edellyttävät lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston myöntämää radiolupaa. Virasto voi liittää radiolupaan muun muassa radioviestinnän häiriöiden estämisen tai poistamisen kannalta tarpeellisia ehtoja. Radiolupaehdoilla voidaan osaltaan varmistaa muun muassa hätäradioliikenteen toimintavarmuutta.

Vaatimustenmukaisuuden tarkastaminen

Radiolaitteiden tarkastusta koskevan pykälän säännöskohtaisten perustelujen

mukaan vastaava säännös sisältyy muun muassa pakkokeinolain 10 luvun 25 §:ään. Todettakoon, että kyseisen pakkokeinolain säännöksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto tarkastaa paitsi sen, ettei laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille, myös laitteen vaatimustenmukaisuuden. Vaatimuksenmukaisuuden tarkastamisella virasto käytännössä tarkastaa, että teknistä laitetta voidaan käyttää ainoastaan teleosoitteen ja telepäätelaitteen yksilöimiseen. Vastaava säännös sisältyy esimerkiksi poliisilain 5 luvun 25 §:ään. Edellä tässä lausunnossa virasto on kiinnittänyt huomiota radioteknisen valvontajärjestelmän mahdolliseen kyvykkyyteen yksilöidä radiolaitteita. Esityksestä jää jossain määrin epäselväksi käsiteltävän järjestelmän mahdollinen kyvykkyys yksilöidä teleosoite ja telepäätelaitteita vastaavalla tavalla kuin pakkokeinolain 10 luvun 25 §:ssä tarkoitetaan.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi pakkokeinolain ja esitutkintalain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 217/2022 vp) ehdotettiin poistettavaksi säännös siitä, että esitutkintaviranomainen saa käyttää tietojen hankkimiseksi ainoastaan sellaista teknistä laitetta, jota voidaan käyttää vain teleosoitteen ja telepäätelaitteen yksilöimiseen. Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 98/2022 vp) johdosta laista ei poistettu vaatimustenmukaisuuden tarkastamista koskevaa säännöstä. Samaten vaatimustenmukaisuuden tarkastamista koskevaa poliisilain 5 luvun 25 §:n 2 momentin vastaavan sisältöistä säännöstä ei poistettu perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 99/2022 vp) johdosta poliisilain muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 275/2022 vp) eduskuntakäsittelyn yhteydessä.

Liikenne- ja viestintävirasto kiinnittää huomiota siihen, että mikäli Rajavartiolaitoksen toteuttamassa radioteknisessä valvonnassa on tarkoitus käyttää laitteita myös teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöimiseksi, tulee perustuslakivaliokunnan käytäntö (mm. PeVL 99/2022 vp) huomioon ottaen säädösperusteisesti huolehtia valvonnallisin ja teknisin keinoin siitä, että laitetta todellisuudessa käytetään vain yksilöintitietojen hankkimiseen. Perustuslakivaliokunta on katsonut tällaisen olevan edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisympäristössä. Tässä yhteydessä todettakoon kuitenkin, että Liikenne- ja viestintävirasto pitää lähtökohtaisesti kannatettavana, ettei viranomaisten käyttämien teknisten laitteiden ominaisuuksia rajattaisi. Tällainen sääntely mahdollistaisi teknologisen kehityksen huomioon ottamisen viranomaisen tiedonhankinnassa eikä rajoittaisi viranomaisia hankkimaan ainoastaan laitteita, jotka soveltuvat vain teleosoitteen ja telepäätelaitteen yksilöimiseen. Perustuslakivaliokunnan kanta huomioon ottaen sääntelyä voisi edelleen kehittää suuntaan, jossa esimerkiksi valvonnallisin keinoin, kuten viranomaisen sisäisellä valvonnalla varmistuttaisiin siitä, että laitetta todellisuudessa käytetään ainoastaan kulloinkin kyseessä olevan sääntelyn mukaisin tarkoituksiin. Liikenne- ja viestintävirasto tarkastaisi edelleen, ettei tekninen laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille. Tällainen sääntely olisi myös kustannustehokasta mahdollistaen erilaisia ominaisuuksia sisältävien laitteiden käyttämisen eri viranomaistarkoituksiin.

Viranomaisten välinen tiedonvaihto

Ehdotus sisältää säännökset henkilötietojen luovuttamisesta viranomaisten välillä.

Liikenne- ja viestintävirasto haluaa tässä yhteydessä korostaa viranomaisten välisen tiedonvaihdon merkitystä laajemminkin. Esimerkiksi sähköisen viestinnän palveluista annettu laki mahdollistaa viranomaisten välisen tiedonvaihdon lähinnä radiohäiriöiden selvittämiseksi ja poistamiseksi. Välitystietojen sekä tarvittaessa myös muiden salassa pidettävien tietojen luovuttaminen viranomaisten välillä voi kuitenkin olla tarpeellista myös muissa kuin radiohäiriötilanteissa. Tietojen luovuttaminen voisi tulla kyseeseen esimerkiksi, jos monitoroinnissa havaittaisiin esimerkiksi poikkeavaa radioviestintää tai laitteistoja. Nämä voivat muodostaa uhkan yhteiskunnan kannalta kriittisiin radioverkkoihin. Tällaisissa tapauksissa olisi perusteltua ja tärkeää voida luovuttaa mahdollisimman tarkat tiedot tilanteesta virka-aputilanteessa tai muussa viranomaisyhteistyössä. Esityksessä olisi hyvä mahdollistaa tietojenvaihto laajemminkin viranomaisten välillä.

Saarimäki Jarkko
Pääjohtaja

Tohka Valtteri
Ylijohaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 21.2.2024. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomien kirjaamosta.